

2018

Vejledning om kædekontrol

Kontrol & Data

Miljø- og Fødevareministeriet
Fødevarestyrelsen

Indhold

1	Hvad er kædekontrol	2
2	Hvad er en kæde	4
2.1	Kæder og kædehovedkontorer	4
2.2	Hovedaktiviteten detail- eller engroskæder	5
2.3	Reduceret kontrol i kædevirksomheder	5
2.4	Aktiviteter i kædehovedkontoret	6
3	Kædekoordinator og lokale tilsynsførende	8
3.1	Koordinering af kontrollen	8
3.2	Kædekoordinators opgaver	8
3.3	Opgaver for de lokale tilsynsførende for kædevirksomhederne	9
4	Kontrol i kædehovedkontor og kædevirksomheder	10
4.1	Anmeldt kontrol i kædehovedkontorer	10
4.2	Første besøg i kædehovedkontoret	10
4.3	Kontroltiden	10
4.4	Kæders henvendelse til kædekoordinator	10
5	Sanktioner	11
6	Kontrollens resultater	11
6.1	Kontrolrapporter og smiley	11
7	Sådan tilmelder en kæde sig til kædekontrolordningen	12
8	Sådan behandler Fødevarestyrelsen en kædes ansøgning om at blive omfattet af kædekontrolordningen	13

1 Hvad er kædekontrol

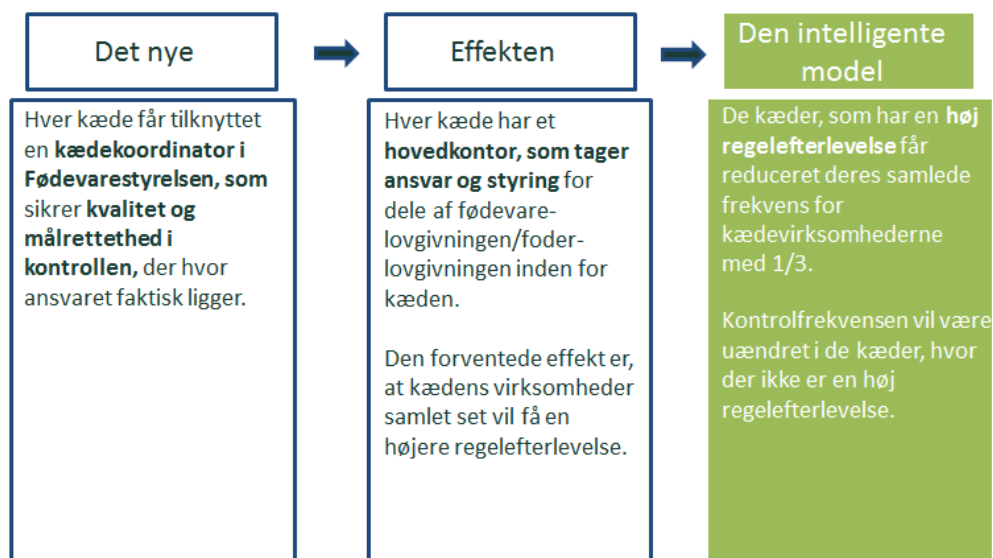
Hvad er kædekontrol

Den store fordel ved kædekontrol er, at kontrollen gennemføres, der hvor ansvaret ligger. Det giver en forenklet og mere ensartet kontrol af de enkelte virksomheder i kæden. Fx vil procedure for egenkontrol og udarbejdelse af mærkningsmateriale blive kontrolleret i hovedkontoret. Efterlevelse af egenkontrolprogrammet og anvendelsen af mærkningsmaterialet kontrolleres i de enkelte virksomheder i en kæde.

Oversigt over kædekontrol-modellen

Model for kædekontrol

Kædekontrollen gøres intelligent ved:

Kædekontrol med 4 elementer

Fødevarestyrelsens kontrolindsats prioriteres, differentieres og målrettes mod kontrolobjekter, der har størst risiko, og hvor behovet for kontrol er størst. Kædekontrol passer godt ind i denne kontroltilgang, som understøttes af 4 elementer:

Kædekoordinator

- Kæden får sin egen kædekoordinator i Fødevarestyrelsen, som vil udføre kontrol i hovedkontoret.
- Kædekoordinator håndterer løbende henvendelser fra kæden.

Kontrol i hovedkontor

Kædekoordinator gennemfører kontrol af hovedkontorets ansvarsområder.

Samlet kontrolplan for kæden

- Kædekoordinator udarbejder kontrolplaner til de tilsynsførende, der udfører kontrol i kædens virksomheder. For store engroskæder vil kontrolplanerne blive udarbejdet i samarbejde med de tilsynsførende, som fører kontrol med virksomhederne i engroskæderne.
- Planlægningen af kontrollen i de enkelte virksomheder, skal sikre at viden fra kontrol i hovedkontoret, bruges til at sikre kvalitet og målrettethed af kontrollen.
- Kædekoordinator udpeger de kædevirksomheder, hvor der stikprøvevist skal kontrolleres for implementering af hovedkontorets ansvarsområder.

Løbende koordinering i kædevirksomheder

- Kædekoordinator justerer kontrolplanerne ved ændringer i hovedkontorets procedurer, og oplyser om ændringerne til de tilsynsførende, der udfører kontrol i kædens virksomheder.
- Den tilsynsførende giver besked til kædekoordinator, hvis den tilsynsførende finder forhold i en kædevirksomhed, som hører under hovedkontorets ansvar. Kædekoordinator kontrollerer herefter forholdet på hovedkontoret. Samtidig melder kædekoordinator fundet ud til alle kædens tilsynsførende og informerer om, at der tages hånd om forholdet, og den derfor ikke bør findes i kædens resterende virksomheder, når hovedkontoret har meldt, at fejlen er rettet.

2 Hvad er en kæde

2.1 Kæder og kædehovedkontorer

Hvad skal der til, for at en gruppe virksomheder kan betegnes som en kæde?

En kæde er en gruppe af virksomheder, som via fælles navn og markedsføring fremtræder som en samlet enhed. Dertil skal kæden have tilknyttet et hovedkontor som via ejerskab eller kontrakt har ansvar og styring over kædens overholdelse af dele af foder- eller fødevarelovgivningen.

Dansk Supermarked er hovedkontor for kæderne Føtex, Bilka og Netto. Det er et eksempel på en sammenslutning af virksomheder med fælles ejerskab/ ledelsesret. Dansk Supermarkeds enkelte kæder, Føtex, Bilka og Netto, vil i kædekontrollkonceptet være separate kæder.

McDonalds er et eksempel på en sammenslutning af virksomheder, der har indgået kontrakt med et hovedkontor om ansvar og styring over de enkelte restauranter i kæden, der er baseret på franchising.

Kædekravet for detailkæder

Minimum 10 virksomheder, fordelt på forskellige adresser, tilknyttet det samme kædehovedkontor.
Undtagelsen fra minimumskravet:
Detailkæder, hvor virksomhederne tilsammen, modtager mindst 10 ordinære kontrolbesøg pr. år.

Kædekravet for engros- og foderkæder

Minimum 5 virksomheder, fordelt på forskellige adresser, tilknyttet det samme kædehovedkontor.

Undtagelsen fra minimumskravet:
Engros- eller foderkæder, hvor virksomhederne tilsammen, modtager mindst 8 ordinære kontroller pr. år.
Dette kunne være relevant for fx slagterier o.lign.

Aktiviteterne i de enkelte kædevirksomheder behøver ikke være identiske, blot det er klart defineret, hvilke aktiviteter kædehovedkontoret har ansvaret for og hvilke kædevirksomheder, der har disse aktiviteter.

Hvad skal der til, for at en virksomhed kan betegnes som et kædehovedkontor

Repræsentere en gruppe af virksomheder, som via ensartet navn og markedsføring fremtræder som en samlet enhed

Og

Via ejerskab have ansvar og styring over kædevirksomheder i forhold til dele af fødevarer- eller foderlovgivningen

Eller

Ved kontrakt med kædevirksomheder have overtaget styring og ansvar for visse aktiviteter

Kædehovedkontoret kan herved stille særlige krav til virksomhedernes drift, markedsføring eller andet afhængigt af, hvilke aktiviteter kædehovedkontoret har ansvaret for og varetager styring af.

2.2 Hovedaktiviteten detail- eller engroskæder

Kæder inddeles i:

- Detail
- Engros
- Detail og engros

Hovedaktiviteten bestemmes af, om antallet af kædevirksomheder er tilstrækkeligt til at opfylde kædekravet (se 3.1.2), og om den del af kæden skal være omfattet af kædekontrollen. Hvis der fx er tilstrækkelig mange virksomheder i kæden til både at opfylde kædekravet på detail og engrosområdet, er hovedaktiviteten "Detail og engros".

Betaling for kontrollen i kædehovedkontoret

Slagteri- og foderkæder skal betale for kontrollen i kædehovedkontoret. Generelt er øvrige kæder på fødevarerområdet ikke omfattet af gebyrer, men nogle af de aktiviteter, der kan indgå i kontrollen i kædehovedkontoret, kan være gebyrbelagt, jf. gebyrbekendtgørelsen. Det gælder fx import.

Kædekontrolmodellen kan inddeles i tre typer, hvor kædehovedkontoret har styring og ansvar for:

- risikoanalyse og egenkontrol. Kædens overholdelse af reglerne er ringere end landsgennemsnittet for branchegruppen.
- risikoanalyse og egenkontrol. Kædens overholdelse af reglerne er over landsgennemsnittet for branchegruppen. Derfor reduceres antallet af kontroller i kædevirksomhederne.
- andre emner end risikoanalyse og egenkontrol.

Beregning af god regel-efterlevelse for kæden

2.3 Reduceret kontrol i kædevirksomheder

En kædes overholdelse af reglerne måles ud fra det samlede kontrolresultat for kædevirksomhederne for de seneste 2 års kontrolrapporter. I beregningsgrundlaget for kødeningsvirksomheder indgår ikke kontrolrapporter for de daglige kontroller.

Kontrol-
reduktion for
kæder

Fødevarestyrelsen opgør en kædes overholdelse af reglerne, når en kæde bliver omfattet af kædekontrolordningen, med henblik på en evt. reduktion i kontrolfrekvens i kæden. Hovedparten af kædevirksomhederne skal have eksisteret i minimum 2 år.

Fødevarestyrelsen oplyser kædehovedkontoret senest d. 15. november, om kædens overholdelse af reglerne gør, at kæden kan få reduceret antallet af kontroller i kædevirksomhederne fra 1. januar det efterfølgende kalenderår.

2.4 Aktiviteter i kædehovedkontoret

Følgende aktiviteter i et hovedkontor kan betragtes som fødevarer- eller foderaktiviteter og vil indgå i kontrollen. Der kan også være andre aktiviteter, som et kædehovedkontor kan have ansvar for og varetage styring af på vegne af virksomheder i kæden.

Eksempler der
gælder for
både foder- og
fødevirksom-
heder

- Udarbejdelse og vedligeholdelse af HACCP-system og egenkontrol/gode arbejdsgange, som kædens virksomheder skal følge
- Risikoanalyse og de generelle forskrifter for kritiske kontrolpunkter og gode arbejdsgange kontrolleres i kædehovedkontoret. Den enkelte virksomheds øvrige dokumentation, implementering og efterlevelse af egenkontrollen/kvalitetsstyringssystemet kontrolleres i de enkelte virksomheder i kæden, ligesom der kontrolleres risikoanalyse m.m. for evt. supplerende lokale aktiviteter, der ikke er beskrevet i branchekoden.
- Udarbejdelse af markedsføringsmateriale, som kædens virksomheder skal anvende
- Udarbejdelse af mærkningsmateriale, fx ugeaviser og etiketter, som kædens virksomheder skal anvende
- Udarbejdelse af recepter for fremstilling af kædens produkter, som kædens virksomheder skal anvende.
Kontrollen skal sammenholde recepter med etiketter, fx med hensyn til fastsatte toleranceværdier. Efterlevelse af produktionsprocedurer/anvendelse af recepter kontrolleres i de enkelte produktionsvirksomheder i kæden.
- Vurdering af leverandører og produktspecifikationer, som kædens virksomheder skal anvende.
I de enkelte virksomheder i kæden kontrolleres det, at virksomheden anvender vurderede leverandører og sikrer fornøden produktspecifikation.
- Indførsel, dvs. import fra tredjelande eller samhandelsmodtagelse fra andre medlemsstater.
- Procedurer for tilbagetrækning kontrolleres i kædehovedkontoret, herunder sikring af fuld sporbarhed ved fysiske partisammenlægninger. Efterlevelse af procedurer kontrolleres i de enkelte virksomheder i kæden.
- Hvis kæden har et supervisions-/auditprogram for kontrol af de enkelte virksomheder, auditeres det i kædehovedkontoret.

Eksempler der kun gælder for fødevare-virksomheder

- Procedurer for indførsel af fødevarekontaktmaterialer kontrolleres i hovedkontoret.
Det kontrolleres i de enkelte virksomheder i kæden, at virksomheden følger procedurer.
- Visning af smiley-rapporter eller link til smiley-rapporter på virksomhedens hjemmeside
- Udarbejdelse af procedurer for særlige mærkningsordninger, som kædens virksomheder skal anvende (fx spisemærker og frivillige mærkningsordninger) kontrolleres i kædehovedkontoret. Efterlevelse af procedurer kontrolleres i de enkelte virksomheder i kæden.

Eksempler der kun gælder for foder-virksomheder

- Udarbejdelse af planer for kvalitetskontrol, samt procedurer for og vurdering af resultater af kvalitetskontrollen herunder analyseplaner.
- Efterlevelse af prøveudtagning m.v. og formidling af relevant kommunikation til kædehovedkontoret kontrolleres i de enkelte virksomheder i kæden. Kædehovedkontoret skal selv angive, hvilke fødevare- eller foderaktiviteter det har og skal registreres med. Kædehovedkontoret skal specificere, hvilke virksomheder der er del af kæden. Alle virksomheder af samme type skal med, men der kan være forskellige typer af virksomheder, hvor kun nogle typer er med. Fx kan en supermarkedskæde vælge at have kædehovedkontor for sine supermarkeder (detail), men ikke for sine ferskvareterminaler (detail med engros).

3 Kædekoordinator og lokale tilsynsførende

3.1 Koordination af kontrollen

Koordinerings af kontrolindsatsen, i hovedkontoret og i den enkelte kædes virksomheder, er en central del af kædekontrolordningen. Formålet er en mere forenklet, målrettet og ensartet kontrol med kædens virksomheder samt nemmere adgang for både kæden og kontrollen til at kommunikere med hinanden om de udfordringer, som virksomhed og kontrol møder i det daglige.

Der udpeges en kædekoordinator for hver kæde. En kædekoordinator kan bidrage til en større ensartethed og mere kvalitet, samt mindske dobbelt kontrol. Kontrol hvor ansvaret er, samt bedre mulighed for masseretterser ved konstaterede fejl og derved sparet tid i forbindelse med kontrolbesøg. Der vil blive bedre styring "hele vejen" rundt.

Der er brug for en suppleant for kædekoordinatoren i detailkæder med mere end 50 virksomheder og engroskæder med mere end 30 virksomheder.

3.2 Kædekoordinators opgaver

Kædekoordinators opgave er at:

- føre kontrol med de emner, som kædehovedkontoret har ansvaret for og styring af, fx markedsføring, opskrifter, mærkning eller import.
- koordinere kontrolindsatsen i kædens virksomheder, og vurdere resultaterne i forhold til effekten af kædens egenindsats.
- kontrollere risikoanalysen, dets dækning af aktiviteter og risici og egenkontrolprogrammet/kvalitetsstyringssystemet for de kontrollerede emner, hvis kæden har et egenkontrolprogram/kvalitetsstyringssystem, som kædens virksomheder har forpligtet sig til at følge.
- Udarbejde en årlig (evt. flerårlig) kontrolplan for den enkelte kæde, ud fra oversigten over kontrolemler, bilag b i samarbejdsaftalen. Kædekoordinator kan sætte emner på planen, som har vist sig at være udfordringer inden for kæden, og hvor tilsynsførende har mulighed for at levere input til kontrolemler. Kontrolplanen kan løbende opdateres med nye kontrolemler, hvis det i løbet af året viser sig, at der skal følges op på bestemte forhold.
- håndtere og koordinere tilbagetrækningsager, klagesager og sygdomssager på hovedkontoret.

Kædekoordinator er IKKE konsulent for kæden. Det er nødvendigt, at kæderne forstår denne skillelinje, for at Fødevarestyrelsen kan undgå forskelsbehandling i forhold til virksomheder, der ikke er omfattet af kædekontrollen.

Suppleanten for kædekoordinator kan hjælpe med gennemførelse af kontrollen og med sparring til kædekoordinator. Suppleanten kan træde til ved hastesager - ex tilbagekaldelsessager og ved ferie og sygdom.

Kontrol i
hovedkontoret
og
koordinering

Om kontrol i
kædens
virksomheder

Fra kontrol i
hovedkontoret
til opfølgning
lokalt

Dialog med
hoved-kontoret

Fra kontrol
lokalt til
opfølgning i
hovedkontor

Fra kontrol
lokalt til
opfølgning
lokalt i hele
kæden

Kædekoordinatorens opgave er at:

- være bindeled mellem kædehovedkontoret og dets kædevirksomheder og fødevarerkontrollens tilsynsførende, der fører kontrol med kædevirksomhederne.
- kommunikation og koordination med de lokale tilsynsførende, hvis kontrollen i kædehovedkontoret viser forhold, der skal følges op lokalt. Fx hvis det viser sig, at fødevarer er mærket forkert, og de lokale tilsynsførende skal følge op på, at sådanne varer fjernes eller erstattes af korrekt mærkede varer.
- Kæden – og kædehovedkontoret – kan have behov for løbende at vende nogle af de tilbagemeldinger, som kommer ind fra de lokale kædevirksomheder omkring oplevelser med kontrollen, og hvor virksomheden ikke er enig med kontrollen, fx om der er tale om lokale eller centrale kontrolelemner, om egenkontrollens/kvalitetsstyringssystemets praktiske udmøntning, kontrolfokus osv. Her er det kædekoordinatorens opgave at afklare forholdene og melde ud til den tilsynsførende eller hele netværket, hvis der er tale om noget principielt.

3.3 Opgaver for de lokale tilsynsførende for kædevirksomhederne

- den lokale tilsynsførende kommunikerer med kædekoordinatoren i forhold til de emner, der kontrolleres centralt, hvis kontrollen lokalt har vist forhold, hvor det er nødvendigt. Fx hvis en lokal tilsynsførende ser et produkt, som er forkert mærket, eller er i tvivl om, hvorvidt en bestemt aktivitet er dækket af kædens fælles egenkontrolprogram/kvalitetsstyringssystem. I sådanne tilfælde, hvor kædehovedkontoret har ansvar for kontrolelemnerne, er det vigtigt, at den lokale tilsynsførende hurtigt kontakter kædekoordinatoren.
- Hvis de lokale tilsynsførende konstaterer forhold omkring indretning el.lign., hvor der kan være berettiget formodning om, at sådanne forhold også gør sig gældende i andre lokale virksomheder i kæden, meldes det til kædekoordinatoren. Kædekoordinatoren kan tage det op med kæden, så kæden får mulighed for systematisk at bringe forholdene på plads. Kædekoordinatoren kan efterfølgende melde ud til netværket af lokale tilsynsførende, hvis der skal følges op på sådanne specifikke forhold ved kommende tilsyn.

4 Kontrol i kædehovedkontor og kædevirksomheder

4.1 Anmeldt kontrol i kædehovedkontorer

Kontrolbesøg skal som udgangspunkt gennemføres uanmeldt for at give et reelt øjebliksbillede af virksomheden.

Der skal tages stilling til, hvorvidt hensigten med kontrolbesøget i kædehovedkontorer kan opfyldes, hvis kontrollen anmeldes.

Hvis kædekoordinatoren vurderer, at hensigten med kontrolbesøget fortsat kan opfyldes ved anmeldelse af kontrolbesøget i hovedkontoret, skal Fødevarestyrelsen anmelde kontrolbesøget 14 dage før med oplysning om bl.a. tid og sted.

Hvis kædekoordinatoren vurderer, at hensigten med kontrolbesøget *ikke* kan opfyldes ved anmeldelse af kontrolbesøget i kædehovedkontoret, vil kontrolbesøget blive gennemført som uanmeldt kontrol. Dog kan det, af praktiske årsager, være nødvendigt at varsle kontrolbesøg i kædehovedkontorer op til 48 timer før kontrolbesøget, således at både kæden og Fødevarestyrelsen og har mulighed for at sikre sig, at de relevante personer er til stede. Typisk vil det være nødvendigt med flere repræsentanter for kæden.

4.2 Første besøg i kædehovedkontoret

Det første kontrolbesøg i kædehovedkontoret gennemføres som et ordinært kontrolbesøg. Kædekoordinator og kædens kontaktperson for kædekontrolordningen samarbejder om at udvikle en oversigt over kontrolemler for kædehovedkontoret (bilag til samarbejdsaftalen).

4.3 Kontroltiden

Kan kontrolltiden i kædens virksomheder forventes ændret ud fra de enkelte aktiviteter i en kæde?

Fødevarestyrelsen vurderer, at kontrolltiden kan reduceres i virksomhederne i engros- og foderkæder. I detailkæder forventes en reduktion af kontrolltiden i kædens virksomheder, kun at udgøre en mindre del af den hidtidige kontrolltid. Vurderingen er foretaget på baggrund af en pilotundersøgelse med kædekontrol i 2014. Emner, der kan kontrolleres på et kædehovedkontor, bliver allerede kontrolleret ved kampagner og typisk ved det første kontrolbesøg efter virksomhedens registrering.

4.4 Kæders henvendelse til kædekoordinator

Kædehovedkontorets henvendelse til kædekoordinatoren skal som udgangspunkt ske pr. mail til mailpostkasser i kontrolenheder – gerne med attention: Kædekoordinator [navn].
Telefonisk kontakt kan ske efter nærmere aftale.

Kontaktform, emner man kan henvende sig om og forventede svartider vil være oplyst i samarbejdsaftalen mellem kæden og Fødevarestyrelsen.

5 Sanktioner

Ved Fødevarestyrelsens kontrol rettes en sanktion som udgangspunkt mod det kontrolobjekt, som er blevet kontrolleret. Dette princip gælder også ved kædekontrol:

- Kædehovedkontoret sanktioneres, hvis overtrædelsen er konstateret ved kontrol i kædehovedkontoret.
- Den enkelte kædevirksomhed sanktioneres, hvis overtrædelsen er konstateret i den enkelte kædevirksomhed.

Undtagelsen vil være de situationer, hvor der ved kontrol i en virksomhed konstateres en overtrædelse, hvor kædehovedkontoret bærer ansvaret eller varetager styringen jf. samarbejdsaftalen mellem kæden og Fødevarestyrelsen. I de situationer vil udgangspunktet være, at den enkelte virksomhed ikke sanktioneres, hvis den hurtigst muligt retter op på forholdet. I stedet underrettes kædekoordinatoren om overtrædelsen, som derefter foretager en administrativ kontrol til kædehovedkontoret, og informerer dem om forholdet og gennemfører partshøring. På den baggrund vurderes det, om kædehovedkontoret skal sanktioneres i overensstemmelse med de almindelige sanktionsprincipper.

Ved sanktionering får kædehovedkontoret en kontrolrapport, og der følges op over for kædehovedkontoret. Ved overtrædelser som kædehovedkontoret er ansvarlig for, men som kædevirksomheden burde have konstateret, skal det vurderes om den enkelte kædevirksomhed også skal sanktioneres.

Som praktisk eksempel kan nævnes fejlagtigt mærkede færdigpakkede varer, som konstateres ved kontrol i en kædevirksomhed. Overtrædelsen dokumenteres på kontrolrapporten, og kædevirksomheden vejledes om reglerne.

6 Kontrollens resultater

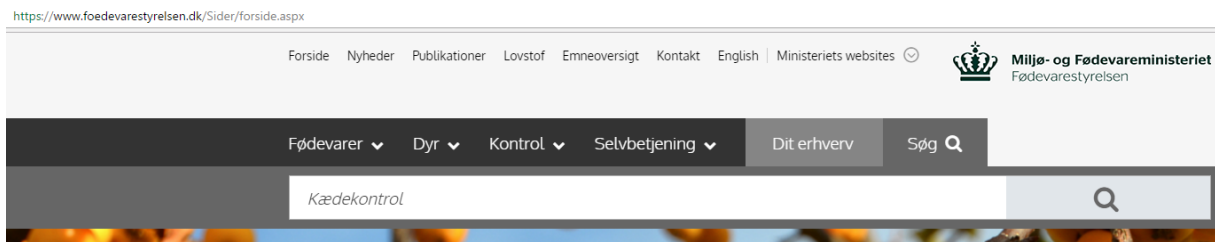
6.1 Kontrolrapporter og smiley

I en detailkæde skal den enkelte kædevirksomheds kontrolrapport være ophængt i overensstemmelse med gældende regler. Kontrolrapporter og -resultater for kædehovedkontoret kræves ikke ophængt ude i de enkelte kædevirksomheder. Da kædehovedkontorets kontrolresultater har betydning for forbrugerne, vil kontrolrapporten for kædehovedkontoret blive offentliggjort på findsmiley.dk for den enkelte virksomhed i kæden.

Resultater fra foderkontrol offentliggøres ikke.

7 Sådan tilmelder en kæde sig til kædekontrolordningen

Gå ind på www.Foedevarestyrelsen.dk og skriv "kædekontrol" i søgefeltet:

Klik på søgeresultatet "Kontrol af kædevirksomheder".

På siden "Kontrol af kædevirksomheder" vælger du "Vil du søge om at få din kæde med i kædekontrolordningen".

Hav følgende parat inden du går i gang

- Kædens CVR-nummer
- En liste/beskrivelse af de områder, som kædehovedkontoret har ansvar for og varetager styring af. På virk.dk er der link til en liste med eksempler på aktiviteter.
- En liste over de virksomheder, der skal omfattes af kædekontrolordningen. Listen skal omfatte navn, adresse, CVR-nummer og P-nummer for de enkelte kædevirksomheder.

Du skal gennemføre ansøgningen på én gang. Du kan altså ikke stoppe undervejs og vende tilbage senere.

